

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Velika Čolnarska ulica štev. 19.

Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.

Naslov za telegrame: »Naprej«, Ljubljana.

Čekovni račun štev. 14.398. (KDZ)

NAPREJ

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VIII., štev. 15.

Četrtek »Naprejeva« števila izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło Kmetko-delavske zveze.

Stane letno 72 Din

mesečno 6 Din

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1 × 55 mm 60 par, Mali oglasi: beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Z. Bernot:

Po zakonu nasilja.

(Oddih po mori, ki me je tiščala, odkar sem čital odločbo vel. župana mariborskega okrožja, objavljeno v »Napreju« 7. maja 1927.)

Ko se poleže sedanja korupcijska blaznost, bodo zgodovinarji zastoj iskali vzrokov, zakaj in odkod je prišla, kako se je tako razpasla in kako da je zagrabila tudi take, ki se o njih ne more reči, da so slepi.

Na županski stol pride nov mož. Nobenih obvez nima na nobeno stran, ničesar ni zagrešil, da bi bil dolžan zaradi svoje varnosti ščititi druge korupcioniste. Ne poznam ga, tako slišim o njem govoriti. Po poklicu sodnik, torej poznavalec zakonov. Pride in je ves poln dobrih načrtov, kako bo vse uredil, kako bo to in ono krivico odpravil.

A predno je začel, ima že polno glavo raznih razmer, ki so take in take in ki jih nikakor ni mogoče prezreti. Kdove, odkod so prišle te razmere, kdove, kako so se vgnezdile v njegovi glavi, kdove, kako da se čuti vezane nanje. Nihče ne ve, niti sam ne ve tega, samo to ve, da so razmere močnejše nego on.

Njegov prednik mu je pustil polno mizo neresenih zadev. Med njimi je tudi mežiška afera. Treba bo iti v Mežico, da se slišita obe strani in da se zadeva pošteno reši. Zlasti volitve morajo biti kmalu razpisane, to nikakor ne gre, da bi mi, ki smo za avtonomijo, teptali občinsko avtonomijo...

Ko pa začne bolj natanko prodirati v to zavozljano afero, spozna, da jo je prednik rešil že več nego je prav, tako da se je najbrž tik pred svojim odhodom še posebno potrudil, da napelje tok v tako smer, da naslednik ne bo mogel drugače nadaljevati, nego je on začel. Vse je že takorekoč pripravljeno, treba je le pustiti tok dogodkov pri miru, pa se bo vse samo uredilo.

In zadeva teče svojo od prednika predpisano pot. Čudna je ta pot. S težkimi bremenami natovoren voz grmi po strmih klanec navzdol in po sodnikovi uvidevnosti se bo spodaj zaletel med množico poštenih ljudi in jih pomečkal kakor slive. V človeku se zgane cankarjanski fant — treba je ustaviti voz, naj velja kar hoče — vtakni nogo v kolo, čeprav ti jo zmečka, čeprav se voz zato ne bo ustavil, nekaj je treba ukreniti, da se ne bo reklo, da si mirno gledal krivico...

Pa novi veliki župan ni cankarjanski fant. Razmere so silnejše ko on. Zakaj bi nastavljal nogo, ko nič ne pomaga? Zmečkalo me bo, a ustavilo se ne bi. Saj nisem jaz kriv te nesreče!

Razmere so pa terjale še več. Prišel je dan 7. aprila, ko je bilo treba vzeti tudi očitno del krivde na svoje rame. Predložili so mu v podpis odločbo, s katero se nalaga na drveči voz še večje breme. Ko je podpisoval, ni imel več tiste žalostne tolažbe, da on ni kriv, ampak drugi; čeprav žalostna, vendar je tudi to tolažba; zdaj pa niti te ne bo več, kajti kriv sem tudi aktivno. »Umijem si roke nad krvjo tega pravičnega« — tega ne morem več reči, ker sem sam podpisal, da je krivičen.

Tako je vel. župan dr. Schaubach 7. aprila sam podpisal svojo obsodbo. Če bi v svoji odločbi napisal, da razpušča krajevni šolski svet v Mežici po zakonu nasilja, bi bil pošten razbojnik. Ker je pa napisal, da ga razpušča po koroškem deželnem zakonu z dne 11. februarja 1873, se je uvrstil med protidržavne elemente najslabše vrste, med tiste namreč, ki teptajo veljavne zakone. Kajti tega zakona se njegova odločba ne drži ne po besedah, ne po vsebini.

Napredni blok.

Vseh mogočih blokov smo že imeli na kupe.

Ko so se po vojni tepli klerikalni in liberalni voditelji vsak za svojo konsolidacijo in pozivali »ves narod brez razlike« vsak pod svoje peruti, se jim je postavil po robu proletariati, ki je tvoril takrat vsaj na zunaj še kompaktno enoto. Proti temu proletariatu so klerikalci in liberalci nastopali vselej enotno, kakor pač zahteva njih edini in skupni program, kapitalizem. Dasi je to popolnoma jasno, vendar so se našli med proletariatom ljudje, ki so svoje tajne stike s to ali ono kapitalistično stranko začeli tudi javno kazati vsaj s tem, da so sramežljivo razlagali, kako da je za dosego političnega uspeha potrebno združiti se z eno izmed kapitalističnih strank in z njeno pomočjo potolči drugo stranko, potem pa šele začeti boj s svojo dotedanjo zaveznico. Tako so

nastale nesmiselne debate, ali nam je bolj nevarna klerikalna ali liberalna reakcija. Posledica teh nespametnih razprav je bila, da so se eni naslonili bolj na klerikalno, drugi pa bolj na liberalno stran. Tako smo doživeli n. pr., da je proletarska stranka namesto doslednega nastopanja kot tretja stranka vstopila pod Kristanovim vodstvom v vladno, in da je proletariati par let pozneje pod komunističnim vodstvom stopil v enotno fronto s klerikalci.

Če bi bilo mogoče pri slovenskih politikih računati z velepotezniimi programi, proračunanimi na več let, potem bi človek lahko trdil, da so ti voditelji vsak od svoje strani vlekli proletariati zdaj v liberalno, zdaj v klerikalno zvezo samo zato, da ga razcepijo in mu odvzamejo politično moč, ki si jo je s trdom pridobil.

Zavedni proletarci, ki so vsa ta leta vztrajali na socialno demokratičnem programu ter zahtevali, da se delavstvo brez ozira na klerikalizem in liberalizem združi v svojih organizacijah in v teh organizacijah išče pravo pot samostojno — ti so ostali v manjšini, in so bili vsa ta leta podvrženi najprej zasmehovanju, potem preziranju in končno uničevanju. Nešteti časopisi in neštete enotne fronte, neštete nove organizacije itd., vse mogoče in nemogoče je bilo ustanovljeno za boj proti tem zavednim, da bi se razkropile in razšle njih organizacije ter napravile zopet pot na eni strani klerikalnim, na drugi strani liberalnim sotrudnikom v rdeči obleki. A vse zastoj! Organizacije so ostale, so danes kompaktnejše nego kadarkoli prej in proletariati, ki ni organiziran, gleda nanje ter pravi: »To so prave organizacije, to je poštena stranka, samo škoda, da je tako majhna!«

Tako govorijo vse nebojevitte nature, ki jih je dandanes tem več, čim težji je boj za obstanek. Mladina pa, ki bi morala radi svojega svobodnejšega položaja biti bolj odločna, ta ne pozna zgodovine in išče zato svoja pota kar na slepo, ali pa se vda lahkomiselnemu rajanju. Čim večji revež je kdo, tem rajši pleše in pije in ima izvrsten izgovor: »Za dostojno življenje itak ne zaslužim!...«

Razvoj pa gre svojo pot. Šola trpljenja je visoka šola. Tudi največji prijatelji mirnega zapečka prihajajo do spoznanja, da je zapeček ogrožen, in postajajo bojevitelji, mladina pa tudi dorašča in prihaja med starejše učiti se razvoja. Posledica tega je, da se čim dalje bolj širi volja z aktivnim delovanjem odpraviti politično mrtvilo.

S tem položajem računajo tudi kapitalistične stranke. Minili so časi, ko se je bilo mogoče postaviti na govorniški oder in odpeljati nasprotniku njegove mase izpred nosa. Hočeš nočeš so morale tudi kapitalistične stranke začeti z organizacijskim delom in posledica tega je, da ne pomaga več niti blagoslov cerkvenega glavarja, niti blagoslovu podoben pozdrav narodnega voditelja. Živi ljudje v organizacijah hočejo odgovora na aktualno vprašanje. Kmet in delavec vprašujeta svoje voditelje, ti pa se izgovarjajo radi neuspeha vsak na svojega nasprotnika, češ liberalci so krivi, ali pa klerikalci so krivi! Delavec in kmet odgovorjata, da to ni mogoče, da bi stranka na vladi zaradi nasprotnikov ne mogla pomagati, na vladi sta bili pa obe.

Pri takem položaju so tudi kapitalistične stranke prisiljene govoriti o združenju.

Tako se je v zadnjem času zelo razširilo govorjenje o naprednem bloku. SDS ima denar in velik vpliv za kulisami, a manjka ji ljudi, manjka ji volilcev. Podprta od velekapitala ima pri vsaki vladni klikli velik vpliv, tako da se je brez volitev oziroma brez parlamentarne moči lahko dolgo vzdružala na vladi. Med tem so klerikalci v opoziciji mnogo pridobili in če jih je hotela SDS pri ljudstvu očrniti, jih je morala vsaj za nekaj časa spraviti k vladnim jaslim. Vlade željni klerikalci so takoj nasedli na ta lim, oziroma so se dali speljati od svojih par voditeljev, ki igrajo dvolično vlogo in nastopajo v javnosti proti SDS, dočim so v resnici izvrševalci volje prav istega velekapitala kakor SDS. Temu velekapitalu pa ni za združenje, ampak za razcep ljudstva. Zato drži na politični tehtnici zdaj SDS, zdaj SLS v višini, drugo pa tlači doli, da bi ne prišla preveč do sape. Čez čas velekapital to tehtnico obrne in sedanja poplava Slovenije z napredno fronto ni nič drugega ko obračanje velekapitalove tehtnice na korist SDS.

Tako igranje velekapitala z ljudstvom pa je mogoče le pri nezavednem ljudstvu, ki se da slepo voditi od svojih voditeljev. Verski fanatizem na eni in narodni fanatizem na drugi strani sta najbolj pripravi strasti, ki pomagata voditeljem premikati kapitalistično tehtnico razdruževanja. Dokler bosta ta dva fanatizma imela kaj prostora med ljudstvom, ni mogoče, da bi se odpravila nevednost. Strast je najhujši nasprotnik spoznanja.

Kupujte samo
testenine

ki so priznane
najokusnejše.

III. skupščina Delavske zbornice za Slovenijo.

(V Ljubljani, 19. in 20. marca 1927.)

(Nadaljevanje.)

Franc Svetek (SPJ): Potrebno je, da razne napade nekoliko pojasnim, da ne bo izgledala stvar taka, kakor jo nekateri opisujejo. Na izjavo Narodnega kluba mislim, da mi ni treba zagotavljati, da se bo pri prevajanju uslužbencev postopalo skrajno korektno. Poslovnik za delokrog vsakega posameznega uslužbenca pa ni mogoče izvesti do podrobnega, dokler delo v zbornici raste in pridobiva vedno nove agende. Mariborske razmere uredite Mariborčani sami. Mi v Ljubljani želimo samo eno, vsedite se skupaj in ne hodite bombardirati nas. Žalostno bi bilo, če bi se morali z Mariborom ukvarjati tudi drugi kraji. Na izraz, da je treba, da ima DZ svojega knjigovodjo, moram pojasniti, da ga še nima zgolj zaradi skromnega začetka DZ. Ne smemo pozabiti, da je prvo mizo posodila DZ Strokovna komisija. In takrat smo bili vsi veseli, da je s. Kocijan prevzel knjigovodstvo. Mi imamo med uslužbenci DZ tudi knjigovodjo, vendar pa, dokler ima ta moč drugo tudi važno delo, mislim, da je boljše za mali denar oddati postranske dela. Zato je bolj potrebno, da ostane tovariš Tavčar še dalje pri referatu o poklicni izbiri. Sicer pa moram naglasiti, da se z Narodnim klubom da delati, ker ne veže pogojev z glasovanjem. Še nekaj opomb tov. Žužku (SLS): Mi smo danes celi dan razmišljali, kako bi vse še boljše napravili. Od vseh delavskih institucij je DZ prva in unikum, kjer se ne vlada partizansko. Parlamentarno je, da kdor ima večino, pomeže z manjšino. In ne smemo pozabiti, da mi šele prestajamo veliko izkušnjo, ki še ne vemo, če bo izvedljiva. Marksistična večina iz prve DZ ne more napraviti popolnega aparata, potreben ji je primeren čas, da bo svoje načrte šele po praktičnih izkušnjah ustalila. Materialna sredstva so razdeljena po ključu in materialna sredstva so, ki dajejo moč. Nerač bi doživel, da številčno razmerje v DZ ne bi bilo pravo. Nihče pa naj nas nikakor ne obsoja kar a priori, kajti naše organizacije so storile začetek. Kar zna naš Tokan ali Kopač, se ne da naučiti v nobeni šoli, razen v življenjski. Take praktične izkušnje ima kvečjemu še kak Gostinčar. Res je, da imamo v DZ nekaj več uradnikov, kakor se spodobi po ključu, toda upoštevati je treba, da smo za vse panoge postavili cele moze. S konstruktivnim delom vseh klubov bo raslo delo v DZ in treba bo tudi novih moči. DZ, kakršna je danes v tej državi s tem statutom in s temi zakoni, se more vmešavati le v trenutne razmere proletariata. Mi tu ne bomo razlagali, da računamo z boljimi časi le pod pogojem temeljite spremembe družabnega reda. Nenadnih dogodkov je preveč, zato ni mogoče trditi, da DZ danes nima dela. Nesporo pa bo prišla mirnejša doba. Na govore naših sodrugov socialdemokratov je težko kaj reči. Če ne upoštevate proračuna, kako hočete biti deležni tistega, kar vam DZ nudi? Očitki koritarstva, ki so padali s te strani, so rovtarski in nevredni vsake polemike. (Splošni aplavz.)

I. Urbančič (SDS): Predlagam, naj se ta debata zaključi.

Al. Leskošek (JSDS): Prehod na dnevni red se mi zdi preran. Proračun je važna točka in razni predlogi k poslovniku s strani klubov dokazujejo, da hočejo v zbornici terorizirati in preprečiti debato.

M. Čobal (SPJ): Kdor ima proti predlogu tov. Urbančiča drug predlog naj se oglasi!

(J. Ošlak (SPJ) medklic: Urbančičevega predloga ne moreš več spreminjati!)

M. Čobal da Urbančičev predlog na glasovanje brez spremembe.

Klubi glasujejo po stari navadi vseh vladnih glasovalnih mašin, ne eden nima korajžje med socialpatrioti, klerikalci in demokrati, da bi se uprl temu terorizmu vsaj pri proračunu. Samo ss. Leskošek in Pevec sta svobodna in glasujeta proti temu teptanju parlamentarizma. To naj si proletariati zapomni, da si ne bo dal prihodnjic zopet tako ukrasti svojih volilnih glasov!

Rado Čelešnik (SPJ) (kot zaključni govornik dobi besedo samo še on, vladni referent): Najemnina za mariborsko ekspozituro je res previsoka, toda, ker nismo boljšega prostora dobili, smo morali ugrizniti v vsako kislo jabolko. Ta položaj skušamo odpraviti z gradnjo

hiše, najprej v Ljubljani, potem v Mariboru in drugod. Glede visokih plač nameščencev DZ vztrajam na stališču, da se ne znižajo, dokler se tudi življenjske potrebe primerno ne znižajo. Predlagam, naj se glasuje za proračun in naj se določijo dnevnice za nameščence kakor za člane upravnega odbora in delegate enako po pragmatiki.

Sledi glasovanje o proračunu.

Zopet seveda vsi za proračun in za vse predloge slavne vlade, ki se v DZ imenuje upravni odbor, razen dveh socialdemokratov. Zmeda je splošna zaradi zaključka seje. S tem je bil prvi popoldan seje zaključen.

Drugi dan seje 20. marca 1927.

Dr. Jos. Bohinjec (SDS): poroča o potrebi in važnosti službene pragmatike, ki naj velja za nameščence DZ razen za tajnika, s katerim se sklene posebna pogodba. Pragmatika je po mnenju dr. Bohinjca zgrajena na modernih principih.

Hubert Pelikan (SPJ): predlaga dopolnila §§ 24, 28, 33, 36 itd.

Rado Čelešnik (SPJ): ugotavljam, da prepis pravilnika ne soglaša z originalom v členih 19. in 20.

J. Urbančič (SDS): Predlagam naj se dopolni točka glede pokojnin tako, da dobi vdova pokojnino šele, če je najmanj 3 leta živela z možem v skupnem gospodarstvu.

S. Al. Leskošek (JSDS): Prosim, naj se mi pojasni, kdo bo izvršil končno veljavno kvalifikacijo nameščencev, ali upravni odbor, ali skupščina?

Dr. Jos. Bohinjec je še vneto branil predloženo službeno pragmatiko.

Seveda je bila tudi službena pragmatika sprejeta z vsemi glasovi SPJ, SDS in SLS. Proti sta bila samo socialdemokrata ss. Leskošek in Pevec.

Alojz Sedej (SPJ): referent za gradbeni odsek DZ: Ker je pozni čas bom govoril kratko. Sicer pa ni treba mnogo poudarjati, da je nujno treba zidati, ker DZ nima pripranih prostorov in je stanovanjska kriza še vedno velika. DZ mora zidati za nameščence in za delavce. Začetek te akcije si je DZ zamislila takole. Sama DZ še nima dovolj sredstev, zato je sklenila stopiti v stik z ljubljansko mestno občino. S svojimi predlogi je našla DZ pri merodajnih faktorjih razumevanje in g. minister za socialno politiko je odobril kredit. (Sedej se izraža netočno, minister je le dovolil, da sme DZ na ta način porabiti svoj, t. j. delavski denar.) Nato je upravni odbor sestavil sledeči načrt pogodbe z mestno občino ljubljansko:

Načrt pogodbe, sklenjene med Mestno občino ljubljansko, Delavsko zbornico za Slovenijo in Upravo fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko okrožje v zadevi upravljanja dveh stanovanjskih kompleksov, zgrajenih iz Gradbenega fonda mestne občine ljubljanske.

I.

Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje kupiti iz svojih rezerv za 1,5 milijona dinarjev, Uprava fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko okrožje pa iz svojih rezerv za 2,5 milijona dinarjev obligacij gradbenega fonda mestne občine ljubljanske, pod pogojem, da prične graditi Mestna občina ljubljanska najpozneje s 1. majem t. l. v zmislu priložnega načrta stavbo s 30 stanovanji, v kateri bodo tudi prostori Delavske zbornice za Slovenijo in Posredovalnice za delo v Ljubljani, na katere odpadajo del stavbnih stroškov pa ne sme prekoračiti svote 2 milijona dinarjev.

II.

Hiša bo last Mestne občine ljubljanske, ki pa se obvezuje, da jo bo upravljala v zmislu te pogodbe.

III.

Mestna občina ljubljanska se zavezuje, da bo oddajala stanovanja v tej hiši v sporazumu z upravnim odborom Delavske zbornice za Slovenijo.

IV.

Mestna občina ljubljanska se zavezuje, da bo dala Delavski zbornici za Slovenijo in Posredovalnici za delo v Ljubljani za ti dve instituciji zgrajene prostore za dobo 20 let v najem.

V.

Posredovalnica za delo v Ljubljani in Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da bosta plačevali za te prostore najemnino, ki bo enaka 6 % gradbenih stroškov, ki odpadejo po komisijski ugotovitvi na te prostore.

Poleg tako ugotovljene najemnine bo plačevala sorazmerno kvoto na celo poslopje odpadajočih davkov, stroškov za popravila in čiščenje.

VI.

Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da za dobo 20 let ne bo predložila v vnovčenje v njeni posesti se nahajajočih obligacij Gradbenega fonda, tudi ako bi bile te obligacije prej izžrebane.

Uprava fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko okrožje bo vnovčevala te obligacije v zgoraj omenjeni dobi le, v kolikor bi bila k temu po razvoju njej poverjenih poslov prisiljena.

Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da bo vlagala tekom 20 let vse v njenih letnih proračunih za lastni pokojninski sklad namenjene zneske, poleg tega pa znesek 45 tisoč dinarjev — odgovarjajoč izdatku, ki ga je plačevala zbornica pred zgradbo te hiše za najemnino — v obligacije Gradbenega fonda mestne občine ljubljanske. Ta obveza pa velja le za slučaj, ako se morejo kupiti te obligacije vsaj po nominalni ceni.

Po preteku 20 let se obvezuje ponuditi Mestna občina stavbo, v kateri bodo nastanjeni socialni zavodi, Delavski zbornici oziroma — ako slednja s tem soglaša — Delavski zbornici in Posredovalnici za delo v nakup za ceno, ki se bo po dovršeni gradnji komisijsnelno ugotovila kot stavbna cena.

Ta kupnina se lahko plača tudi s še nevnovčenimi obligacijami Gradbenega fonda mestne občine po nominalni vrednosti.

Kalkulacija je sledeča:

Stavba na Miklošičevi cesti obsega po načrtu prostore za Delavsko zbornico, prostore za Delavski zbornici priključene strokovne organizacije, za Posredovalnico za delo in za 30 stanovanj ter je proračunana na 4,5 milijona Din. Od tega zneska vplača Delavska zbornica takoj 1,5 milijona Din to je, kupi za ta znesek obligacij.

Tekom 20 let vloži v obligacije Gradbenega fonda po načrtu vsako leto: dotacijo za lastni pokojninski sklad (50.000) in znesek, ki ga plačuje pred zgradbo lastnega poslopja za stanarino (45.000). Ti zneski dajo v 20 letih obrestovati po 5 % kapital, ki je 34 krat večji ko letno vplačana svota torej 95.000 × 34 je 3,2 milijona Din.

Tako je dana možnost odkupa poslopja.

Vpoštovati je treba, da bo vložila poleg zbornice v Gradbeni fond mestne občine ljubljanske tudi Posredovalnica za delo večji znesek.

Upravni odbor predlaga, naj skupščina DZ sklene, da se odobrijo tozadevni sklepi upravnega odbora s citiranim načrtom pogodbe vred in da se pooblasti upravni odbor, da more ta načrt v sporazumu z ostalimi pogodbeniki v nebitvenih točkah spremeniti, o čemer pa je podatki poročilo na prihodnji plenarni seji.

Rado Čelešnik (SPJ): Upravni odbor, ozir. odsek za zgradbo stavbe se je posvetoval za nakup različnih parcel. Izmed vseh, je Hedžetova parcela najbolj resna ponudba. Ta parcela je tik OUZD na Miklošičevi cesti in stane 175 Din m², cela parcela bi nas veljala okrog 450.000 Din. Cenejše prilike nismo mogli dobiti. Mestna občina nima parcel na prometnih cestah, zato predlagam, da skupščina pooblasti upravni odbor, da izvrši nakup te parcele.

I. Urbančič (SDS): Naš klub se strinja s predlogi in prosi skupščino, da da upravneemu odboru splošno pooblastilo za eventualne nestalne razmere.

Miroslav Pevec (JSDS): Ni prav da se ves denar, vsi prispevki porabijo najprej za Ljubljano in Maribor. Tudi v Trbovljah, Velenju itd. so potrebe in tudi tu je kriza stanovanj, zato bi bilo treba bolj preudariti, kje je najprej treba pomoči. Govori se tu toliko o podpori strokovnih in kulturnih organizacij, meni je pa znan slučaj, da je kulturno prosvetni odsek DZ odpovedal nekemu kulturnemu društvu (Delavskemu glasbenemu društvu) lokal. Ali je to objektivno ravnanje DZ?

S. A. Leskošek (JSDS): Zakaj se ne dela sorazmerno po vseh krajih enako? Statistično se da ugotoviti, kateri kraji so najprej upravičeni zahtevati pomoč. Prosim tudi, naj se mi pojasni, kako se bo zidalo, ter če bodo imeli pri zidavi korist podjetniki, ali delavci delo in zaslužek. Bom glasoval za to, da DZ zida, vendar pa prosim, naj delavska institucija izrabi položaj v prid brezposelnih delavcev, ne pa podjetnikov. Kolikor mogoče naj DZ izvrši vse v lastni režiji.

(Konec prih.)

Malo komentarija.

Držite se za trebuh, da vam ne počí od smeha, ko boste čitali velike besede Kristanove desne roke! Če bi v današnjem poročilu o III. skupščini DZ ne bilo nič drugega, samo Svetkov govor, pa bi že ta sam bil vreden 1,50 Din, kolikor velja cel izvod »Napreja«. Če se spomnite, da je bil ta širokoustnež nekdanj dr. Oster Rezač, ki je kar na debelo žagal veje, danes ga pa najdete komodno sedeti na tistih odžaganih vejah. Če se spomnite, kako je pisal o koritarjih, danes se pa med njimi šopiri kakor petelin na gnoju. Če se spomnite, kako je govoril proti kapitalu, danes pa čitate v njegovem govoru, da so materialna sredstva tista, ki dajejo moč. S kakšnim ponosom je nosil znak: »Naša moč je v zavednosti«, zdaj pa bo za junijsko procesijo (vsedelavski zlet o Binkošti) dal najbrž delati znake z napisom: »Naša moč je v materialnih sredstvih«.

Večina pomeže z manjšino, to je po Svetkovem mnenju parlamentarno. Imeniten poznavalec militarističnega parlamentarizma! Parlament je po njegovem za to tukaj, da poje hvalo materialnim sredstvom, drugače mora molčati — če pa bi vendarle hotel odpreti usta, ga pomeže militaristična metla... No — pa to ni Svetkovo mnenje, ampak mnenje tistega gospoda, ki je razlagal, da ni pametno, če kdo pusti psa od zunaj v hišo lajati, boljše je prikleniti ga v hišo, da iz hiše ven laja — na druge. Materialna sredstva so imenitna veriga, to je globoko in z izkušnjami podprto prepričanje tistega gospoda. Le to je smola, da so zelo redki priklenjenci tako »značajni«, da bi v javnosti priznali tega gospoda za svojega gospodarja, on sam si pa tako srčno želi, da bi priklenjenci ne peli hvalo samo materialnim sredstvom, ampak tudi njemu, gospodu. To je res smola, in sicer tako smolnata smola, da je niti materialna sredstva ne morejo odpraviti.

Klerikalci so Svetkovo grožnjo o pometanju popolnoma brez ugovora vtaknili v žep. Da bi jih Svetek ne odmetel ven, so pohlevno glasovali za vse. Seveda bodo v okrožnih skuščinah, kjer imajo večino oni, vladali enako »parlamentarno«. Samo s to razliko, da bodo materialna sredstva imenovali »ljudska volja«. Morebiti še tudi upajo dobiti večino v DZ, saj slepariti ne znajo nič manj ko kristanovci.

Odžagane veje so po velikem Svetkovem govoru postale — celi možje. Pa naj kdo reče, da se ne godijo več čudeži.

Marksistična večina se imenujejo kristanovci v DZ sami in tudi klerikalci in demokrati jim pritikajo to ime. Menda samo zato, da bi pri nevednem ljudstvu osvojili Marksovo ime in njegove poštene nazore. Da bi se ljudstvo s studom obrnilo proč od marksizma, če je njegov nauk kriv Svetkovega »parlamentarizma«.

Sleparstvo v DZ kriči do neba, Svetek pa pravi, da v DZ ni partizanstva. Klerikalci in demokrati so očitali DZ, da se nastavlja za uradnike samo kristanovci.

Ali to ni partizanstvo? Sicer ima pa Svetek deloma tudi prav, kajti uradniki se nastavljajo po sporazumu med SLS, SDS in SPJ, drugače bi ne bil nastavljen noben klerikalec in noben demokrat — seveda bi pa tudi kristanovci zgubili svoja korita, ker brez pomoči od SLS in SDS nimajo večine. Zato vlada »sporazum«, ali enotna fronta za vzajemno obrambo korit, pardon, materialnih sredstev, kajti beseda korito je »rovtarska«. Kako se pa ravna s socialnimi demokrati, ki ne marajo v tako umazano enotno fronto, to je že partizanstvo višje vrste. Svetek pa to partizanstvo tudi utemeljuje, češ, kako da hočete biti deležni tega, kar proračun nudi, proračun sam pa odklanja. S tem je Svetek svoj »parlamentarizem« zelo jasno osvetlil: Večina dela samo zase, ne za skupnost. Večini ni treba da gospodari s skupnimi sredstvi pravično, ampak jih sme zlorabljati za svoj žep in za boj proti vsem, ki si upajo glasovati ali celo govoriti proti večini. To je Svetkov parlamentarizem, pošteno delavstvo pa imenuje to — lopovski partizanstvo.

Sleparji se vselej bojijo polemike. Kadar jim pa postane javna obtožba vendarle že preveč neprijetna, se zmažejo prav poceni z izgovorom, da so očitki »nevredni polemike«. Pri plačancih tak izgovor velja, pri neprodanih ljudeh pa ne.

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opre mah. Istotam pletilni stroj DUBIED.

Pouk v vezenju brezplačen. — Večletna garancija. Delavnica za popravila. Nizke cene, tudi na obroke. **JOSIP PETELINC, Ljubljana** blizu Prešernovega spomenika.

Kaj je Žika? Ako je še ne poznate, zahtevajte jo v trgovini. Dobite jo v rdečih zavitkih. Prepričala se boste, da je mogoče z Žiko pripraviti res okusno in redilno kavo.

Ako se hočete rešiti **gihta, revmatizma, Hexenschussa** in **išiasa brez nevarnosti?**

Revmatizem je strašna, zelo razširjena bolezen, ki ne prizaneša ne ubogemu, ne bogatemu in išče svoje žrtve v koč in palači. Vsestranske so oblike, v katerih se pojavljajo te bolečine in čisto niso bolezni, ki jih drugače imenujemo, nič drugega kot **revmatizem**.

Včasih so te bolečine v udih in členkih, včasih otekli udje, pohabljeni roke in noge, trganje, zbadanje, vlecenje v raznih delih telesa, da celo oslabele oči je mnogokrat posledica revmatskih in protinskih bolečin. Kakor je različna slika, ki jo kaže bolezen, tako mnogostranska so vsa mogoča zdravila, leki, mazila, mešanice, ki jih hvalisajo in ponujajo trpečemu ljudstvu. Večina teh sredstev pa ne more ozdraviti, temveč prinesejo kvečjem za kratek čas olajšanje bolečin.

Kar Vam mi priporočamo je neškodljivo zdravljenje s pitjem vode, ki je že

mnogim trpečim pomagalo!

Naše zdravljenje je izborno in učinkuje kmalu tudi pri **zastarelih, kroničnih slučajih**.

Da pridobimo še več pristašev, smo se odločili, vsakemu, ki nam piše, poslati

popolnoma zastonj

našo zanimivo in zelo poučno razpravo (Brunnenschrift). Kogar torej mučijo bolečine in kdor se hoče v kratkem na nagli način in temeljito brez vsake kvarnosti rešiti bolečin, naj piše še danes!

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf
Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 324.

Mežiška afera.

(Belgrajske »Novosti« so objavile pod tem naslovom 29. aprila sledeči članek.)

Mežiška afera je zadnji mesec predmet diskusije v celi Sloveniji. Govori se o takozvani aferi gg. Gustinčiča, Klemenčiča, Leskoška, Moderndorferja in dveh rudarjev iz Mežice, Blatnika in Ozimica, kateri so zaprti, ker so usumljeni, da so nepravilno gospodarili z denarjem občine Mežice (v Savinjski [pravilno Mežiški] dolini, v onem delu bivše Koroške, ki pripada Jugoslaviji). Vsi obtoženci so bili od višjega deželnega sodišča v Ljubljani puščeni na svobodo, ker ni vzroka postavljati jih pred sodišče. Edino Moderndorfer je za kratek čas še pridržan, a tudi on bo kmalu izpuščen.

Treba je pogledati v ozadje te afeze, da se vidi njen smisel. Tu stojijo na eni strani predstavniki raznih delavskih grup (nezavisnih delavcev in grupe Bernot-Kle-

menčič), a na drugi strani so predstavniki angleškega kapitala, angažiranega v svinčenem rudniku v Mežici. Predmet spora so davki, s katerimi je delavska občinska uprava v Mežici pod vodstvom sedanjega oblastnega poslanca in učitelja V. Möderndorferja obremenila angleški rudnik v korist občine v Mežici. Gre za to, da tvori po starem koroškem občinskem zakonu državni davek temelj za odmero občinskih davkov. Möderndorfer je v svoji brošuri »Boji in napredek mežiških rudarjev« na dolgo dokazal, da kapitalisti-lastniki rudnika ne priznajo državi vseh svojih dohodkov, samo da bi zmanjšali davke. Vendar pa davki, ki jih plača ta rudnik, znašajo 97 % vseh državnih davkov, ki jih plača mežiška občina (krasno merilo za dohodke, katere vleče iz rudnika angleški kapital). Zato plača rudnik tudi občinski upravi 97 % vseh občinskih davkov. In tako se je pripetilo, da je dal rudnik 2.100.000 dinarjev za občinsko šolo, ki je veljala okoli tri milijone dinarjev. Istotako za vodovod, ki stane 1.100.000 dinarjev, mora dati rudnik 1.067.000 dinarjev. Za električno centralo, ki bi po proračunu inž. Gustinčiča veljala okrog 2.250.000 dinarjev, bi morali kapitalisti dati okrog 2.180.000 dinarjev. In da bi se to preprečilo ter da bi se kapital svobodno izvažal v Anglijo, se je pripeljal neki član londonskega upravnega odbora v Jugoslavijo ter intervjuiral zoper to občinsko upravo, ki si je dovolila malo obdavčiti te tuje profite. Rezultat: Möderndorfer premeščen (o tem smo že pisali), policijsko iskanje »boljševikov« v Mežici — brezuspešno, končno poskus obdolžitve radi poneverbe denarja — zopet brezuspešno.

Vse v vsem: na celi svetovni fronti britanski kapital enako brezobzirno izmoghava profite iz polkolonialnih in kolonialnih zemelj: v Sangaju kakor v Johanisburgu, Mosulu ali — Mežici.

Do sličnih rezultatov bi gotovo prišli, če bi preiskavali profite iz rudnika v Aleksincu ali Boru.

Razno.

Komunistični manifest je končno vendarle oproščen, kakor je Stol sedemorice v Zagrebu po skoro 2-letni pravdi razsodil. Posegajte pridno po njem. Cena 3 Din.

Z naprednim blokom ne bo nič, kakor ni bilo nič z rdečim veletokom. Zavednost raste počasi, a raste pa. Še celo klerikalci začnejo priznavati demokratični sporazum in čeprav so nekad z vso silo nasprotovali organizacijam ter zahtevali brezpogojno poslušnost božjemu namestniku v Rimu, vendar so se zdaj odločili poslušati tudi ljudsko voljo. V nedeljo so sklenili, da bodo prirejali odslej vsakoletne kongrese Ljudska volja bo na teh kongresih sicer samo volja poslancev in vodstva (samo ti bodo člani kongresa), a vsaj za ime bo pa le in »krščansko socialni« poslanci bodo imeli vsaj možnost debate ...

O občnem zboru Konsumnega društva za Slovenijo, ki se je vršil 10. aprila t. l. v Ljubljani, ne moremo poročati, ker je tajnik G. Svetek baje po sklepu načelstva prepovedal naši poročevalki vstop. Konstatiramo kratko, da je bilo na dnevnem redu mnogo važnih vprašanj, tako na pr. sprememba pravil, decentralizacija itd. Zelená miza in glasovalna mašina sta pa vse to rešili v treh urah, kajti ob 12. uri je bil občni zbor že zaključen. Poročilo naj torej za ta občni zbor napišejo delegati sami, če se jim zdi vredno.

Angleško ravnanje mežiškega svinčenega rudnika se je preselilo iz Mežice v Zagreb. Demagogi zlorabljajo to preselitev, češ, zdaj boste Mežičani šele videli, kaj ste napravili s svojo premajhno ponižnostjo napram svojim dobrotnikom. Namesto vas bo zdaj Zagreb prejemal lepe občinske doklade, vi boste pa skozi prste gledali. — Tako govori demagogi, pa samo demagogi. Resni ljudje mislijo popolnoma drugače. Predvsem mežiška občina ne bo zaradi te preselitve prav nič prikrajšana, dokler slavno ravnanje ne prenese v Zagreb tudi rudnika. Kajti davke mora vsako podjetje plačevati tisti občini, v kateri dela, ne pa tisti, v kateri ravnatelj je. Samo 20 % bo dobival Zagreb, 80 % pa ostane Mežici. To zmanjšanje za 20 % se pa tudi ne bo nič poznalo, kajti dozdaj je vlada zmanjševala občinske doklade vedno le zato, ker občina »preveč dobiva«, nikdar pa ne zato, ker rudnik ne bi mogel »toliko plačati«. Potreba občine je pa neodvisna od bivališča ravnateljstva, kajti tudi iz Zagreba bo ravnateljstvo lahko protestiralo proti taki šoli, češ, nepotrebna je! Kajti če bi se ravnateljstvo samo ne spomnilo, bi mu pa kak davčni upravitelj nasvetoval s pismom, da »v Mežici ni potrebna tako velika šola, ker zadostuje manjša, sicer bodo tudi druge občine začele prihajati s takimi zahtevami«. Ne trdimo, da se davkarji po navadi tako vtikajo v šolske zadeve, samo spomniti smo se, da je bil Zazula tak davkar in da je bil rudnik z njim v tako tesnih stikih, da mu je naklonil 60.000 kron.

Iz sei upravnega odbora DZ z dne 23. aprila in 4. maja 1927. Uvodoma poroča predsednik Čobal, da sta zbolela uradnika Kopač in Čečeva. OUZD jih je poslal na otok Rab na 6 tedensko zdravljenje. G. Uratnik je odboru naznanil, da brez teh dveh uradnikov zbornica ne more izhajati, zlasti brez tipkarice ne. Sklene se, da se nastavi kot dnevničarka gospodična, ki je bila odpušćena pri organizaciji živilskih delavcev. Plača se določi na Din 50.— dnevno. G. Makuc stoji na stališču, da mora dobiti isto plačo kakor Čečeva, Din 1800.— mesečno. Ostalo pa je pri Din 50.— dnevno. Podpredsednik g. Sedej bo pa namestoval g. Kopača proti odškodnini. Uradnika Kopač in Tokan sta zaprosila za predujme po Din 4000.—, dovoljeno. V Ženovo potuje g. Uratnik na konferenco Mednarodnega urada dela. Glede stavbe za Delavsko zbornico se poveri gradbeni odbor, da pripravi vse potrebno do 15. maja. — Na sei 4. maja 1927 so bili sprejeti vsi predlogi, ki so bili predloženi skupščini do 19. marca in katere je skupščina izročila upravnemu odboru v rešitev med njimi tudi predlog KDZ

glede pospeševanja lastne produkcije. Blagajnik Češnik je poročal, da bo zopet razdeljevana podpora strokovnim organizacijam in kulturnim društvom po ključu kakor poprej. Dobili bodo: 19.520 Din Strok. komisija, 13.420 Din klerikalci, 2.440 Din demokrati, 1.220 Din socialdemokrati. Socialdemokratom se odtegne znesek 1200 Din, ki je bil poslan za podporo v Mežico 3 odpušćenim rudarjem. Obenem se bo delila podpora od proračunske postavke za kulturne organizacije. Pri tej podpori pa socialdemokratične organizacije ne dobijo ničesar. Češnik in Žužek sta izjavila, da »bertotovci« nimajo kulturne organizacije ...

Andrej Martinšek:

Starostno zavarovanje rudarjev in glavna skupščina Bratovskih skladnic 8. maja 1927.

Dr. Obersnelov zakonski osnutek je v nekaterih ozi-rih res prav dober, v drugih pa zopet slab, kje, bom tudi povedal. Predvsem je to tam, kjer se dajo leta podaljšati do popolne nezmožnosti. Ne bi nasprotoval, da bi se delalo, dokler se more, če bi se s tem ne slabšale dajatve. Te dajatve bi se poslabšale za one, ki niso dosegli 35-letne službene dobe oziroma 40-letne in tu so prizadeji akordanti v najhujši meri, posebno pri današnjem premijemskem akordu, prizadeji bi bili pa tudi oni delavci, ki si pri raznih delih lahko nakopljejo različnih bolezni, ki povzročajo prezgodnjo onemoglost. Dela pri rudnikih so tako različna, da eni lahko dožive precejšnjo starost, nekateri so pa že v 35. do 40. letu starosti popolni invalidi. Pravilnik se je spremenil v tem smislu; samo pri dajatvah ni bilo soglasja, zato so bili tu različni predlogi in dodatni delavski predlog, da naj plačujejo rudarska podjetja po 2 %, kovinarska pa 1 % od produkcije za saniranje bratovske skladnice. To sta bila dva najvažnejša predloga; ki sta pa na anketi v Beogradu propadla. Glavni upravni odbor je vedno drezal na vse strani, naj se to uveljavi, da pridemo že enkrat do resnega dela. Toda brez uspeha. Na zadnji sei g. upr. odbora 22. aprila smo slišali, da je dal Beograd namesto zakonskega osnutka Glav. bratovskih skladnic nalog, naj se sanira, zakon pa da pride prirodnim putem. To sem jaz razumel tako: Vi si svoje stvari uredite tako, kakor hočete, če boste dobro uredili, bomo mi potem zakon po vašem zgledu naredili. Zato bi bilo treba, da bi bila glavna skupščina spremenila, kar še ni dobrega, s spremembo pravilnika, ki bi ga bila morala odobriti, da bi lahko začeli po njem delati. Gospod predsednik je rekel pri sei glavnega upravnega odbora, da je tako velik forum nezmožen nekaj narediti in prepričati sem se moral 7. maja, da je to res. To pa zato, ker tisti ljudje, ki so od delavstva dobro plačani, nočejo za delavstvo delati. Sklep, ki je bil na glavni skupščini soglasno sprejet, da naj se zakonski osnutek sprejme in zraven delavski odvojeni predlogi, je bil po mojem mnenju nič vreden, ker to bi se že bilo lahko vse doseglo, če bi bili hoteli v Beogradu. Na glavni skupščini sem to tudi javno povedal, pa me večina ni razumela, ker imamo delavci 4 vrste tiska in vemo le vsak za svojega; vemo pa tudi, da ni nobeden nič pisal razen »Napreja«, ki je objavil moj predlog, o katerem pa ni nihče razen Mežice in Štor rekel ali je dober ali slab. Ker je Beograd tako počasen, sem mislil, dajmo pa kategorije proč, bo še boljše, zato sem na predkoferenci stavil drug predlog; kategorije proč, plačevati po zaslužku, doba za zaračunavanje naj bo 30-letna, dela se dokler je človek svojega poklica zmožen. Gospod tajnik delavske zbornice Uratnik in z njim odbornik Bratovske skladnice Šober sta pa oba trdila, da je sicer moj predlog boljši, da pa ni mogoč, ker bi bilo treba to napraviti že pri spremembi pravilnika. Svojega predloga res da nisem imel izdelanega in stiliziranega, kakor bi bilo treba, zato pa tudi ni prodril, to pa tudi nikoli ne bo dokler bodo tisti tako hoteli, ki so od delavcev plačani in pa tisti, ki so merodajni. Da se bomo do dobra razumeli, naj bo še povedano, da je gospoda smatrala znižanje prispevkov pri nezgodni blagajni za zelo važno in potrebno, da si je bilo to brez pomena, namesto da bi se bilo razpravljalo, zakaj da ima pokojninska blagajna čez 70.000 Din zgube na mesec in kaj je treba ukreniti, da se to odpravi. Ker pa vem, da še ni bila zadnja ura, zato sem to napisal, da spravimo to važno zadevo v debato v tisku in če bom to dosegel, bo druga skupščina drugačna. Drugič še kaj!

Praznik Dela 1. maj na Jesenicah.

Kakor preteklo leto, tako se je tudi letos vršila prvomajniška proslava v ograji in senci bajonetov imperalističnega režima kapitalistične meščanske nacionalne in verske klike. Javni obhodi so bili prepovedani. Delavstvo ni moglo svobodno izraziti svojih zahtev. Odvzeto mu je bilo svobodno gibanje, svobodna volja, svobodno manifestiranje. Ali delavske razredne zavesti in prave marksistične ideje se ne dá več zatreti.

Na predvečer 1. maja je bil v dvorani Delavskega doma na Savi koncert s sodelovanjem delavskih pevskih zborov iz Save in okolice. Podružnica Svobode pa je uprizorila proletarsko živo sliko iz Cankarjevih odlomkov.

Prvega maja zjutraj je bila budnica. Tudi klerikalci in demokrati so se dvignili in napravili sami pohod, čeravno vemo, da se je vseskozi v predvojnem času pa do povojne dobe verski klerikalizem in meščanski nacionalni demokratizem z vsemi štirimi silno branil praznovanja tega proletarskega mednarodnega praznika.

Huda je bila borba razrednega proletariata vsepovsod za doseg praznovanja našega praznika. Toda meščanski kapitalistični razred je uvidel, da hoče delavstvo sveta na vsak način imeti svoj praznik, zato je prav radi tega spremenil svojo taktiko. In danes vidimo, da si kapitalizem usvaja praznovanje 1. maja že skoraj po celem svetu, kjerkoli je delavski razred samostojno organiziran, na drugi strani pa zabranjuje svobodno praznovanje v kolikor pač more, kajti drugače bi mu uha-jale pohlevne ovčice v delavske razredne vrste. Zato trdimo, da je kapitalistična teorija in vzgoja le toliko časa sposobna zadržati delavski razred v kalni vodi in neopredeljenosti, dokler proletariat sam ne bo spoznal svojih pravic, teženj in pripadnosti. Prepričani pa smo, da bo tudi takih demagogij vendarle konec.

Javni shod se je vršil dopoldan v dvorani delavskega doma. Referenta sta bila poznana gg. Koren (SPJ) iz Celja in Hlebec (levičar) iz Ljubljane. Shodu, ki je potekel brez incidentov, je predsedoval Jurij Jeram (SPJ). Govora sta bila namenjena predvsem proslavi prvega maja, konsolidaciji delavstva na političnem in strokovnem polju i. t. d. ter manifestiranju za internacionalne zahteve. Popoldan je podružnica Svobode priredila lepo Cankarjevo igro »Hlapci«, ki je v splošnem pri zavednih napravila velik vtis in dosegla moralni uspeh, kljub temu, da se nam na kulturnem polju z gotove strani onemogočuje večji razmah. Upamo, da bo delavstvu ostala ta prireditev v spominu, ker vemo, da smo mi vsi le

Cankarjev narod in njegova je bila prava pot in njegov duh se bo razširil. Skratka, Prvi maj smo v »svobodni« državi praznovali med zažuhlimi stenami. Ni bilo rdečih zastav, prepovedani so bili vsi znaki. Vendar pa delavno ljudstvo tudi v taki situaciji ne sme obupati. Slična, kakor je danes situacija v državi SHS, je bila tudi po raznih drugih državah pred 20. in 50. leti, in vendar vidimo, da je že nad polovico socialističnih naukov uveljavljenih. Zabranjuje se nam svoboda tiska, govora, dela, organiziranja in razmaha. Socialna reakcija, ki še s terorjem prevladuje svet, bančna spekulacija, ki vodi industrijo v propast; brezposelnost, ki nastaja radi zastoj produkcije; privatni profiti se kopičijo; diktatura, ki ogroža svetovni mir i. t. d., vse to dosega že vrhunec. In kljub vsemu temu zavednejše delavstvo tudi pri nas ne bo klonilo. Privatna lastnina, privatni kapital se je izkazal nezmožnega v izvedbi svetovne konsolidacije. Le socialna demokracija, ki je zastopnica vsega delavnega ljudstva ima temelji za izvedbo internacionalnega podružabljenja in le ona more prinesiti trpečemu ljudstvu pravo svetovno konsolidacijo in boljšo bodočnost. Zato je nujno potrebno, da se organiziramo, razširimo delavski tisk in kot izvežbani socialisti pomagamo voditi borbo mednarodno organiziranega delavstva za osvajanje produktivnih sredstev in prevzem oblasti v svoje roke. Kdor pa tako misli, ta spada v socialno demokratično stranko, ki tvori po svojih dejanjih del več milijonsko mednarodno organiziranega proletariata. Ko se bodo naše organizacije večale bo tudi pri nas delavski razred vedno odločilnejši — Prvi maj praznik dela — pa svobodnejši!

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!

Pletilni stroji najnovejšega patenta »Ideal«, nemškega izdelka, so edina in najugodnejša prilika za trajni in dober zaslužek. — Pouk in pojasnila daje: Franc Kos, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.

Ako hočete biti lepi

ako se hočete veseliti nad svojim dobro negovanim licem, nad svojimi rokami in svojimi vedno lepše postajajočimi lasmi, uporabljajte tudi Vi kot mi:

Fellerjeva mila zdravja in lepote z marko »Elsa«, najplemenitejša kakovosti, vsebujejo medicinsko preizkušene dobro delujoče sestavine, ki se vpijejo v kožo in jo oplemenjujejo.

Poizkusite enkrat:
Elsa-lilijino mlečno milo
Elsa-rumenjakovo milo
Elsa-glicerinsko milo
Elsa-borakovo milo
Elsa-katransko milo
Elsa-milo za britle

in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila.

Za poizkus 5 kom. Elsa mila že z zavojnino in poštino vred 52 Din.

Te cene se razumejo le, če se pošlje denar vnaprej, ker se proti povzetju poština zviša za 10 Din. Naročila nasloviti razločno tako-le:

Eugen V. FELLER, lekarnar v Stubici Donjoj,
Elsatrg št. 252, Hrvatska.

Fellerjeva kavkaška pomada za obraz in zaščito kože »Elsa«; ona Vam ohrani mladost in lepoto, gladi gube na koži in jo dela gibke in baržunasto mehke. Strmelj boste, kako hitro Vam ginejo pege, mozolci, sojedci, razpokana in rdeča mesta.

Fellerjeva močna »Elsa« pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, prerano osivelo, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase mehke, gibke in pospešuje rast las.

Za poizkus 2 lončka ene ali po 1 lonček od obeh pomad z zavojnino in poštino vred 38 Din.

Dopisi.

Velenje. Jugoslovanska strokovna zveza je razglasila na premogovniku v Velenju sledeči razglas:
Opr. št. 496/27.

Velenjskim rudarjem!

Jugoslovanska strokovna zveza je od meseca februarja 1926 do danes razdelila med brezposelne velenjske rudarje iz fonda delavske zbornice 15.455 Dinarjev.

Razdelila je te podpore v smislu tozadevnega poslovnika. Ob priliki razdeljevanja podpor je bila skupina Strokovne zveze rudarjev v Velenju pooblašena odtegniti zneske, ki so jih člani Jug. strok. zveze dolgovali organizaciji za list »Pravico«, članarino itd.; ti zneski znašajo 3300 Din.

Jug. strok. zveza Ljubljana: Gajšek I. r.

Tako torej klerikalci priznavajo, da so brezposelnim delavcem odtegnili 3300 Din, ter si s tem denarjem kupili člane. Kje pa stoji to v poslovniku? Zakaj farba njihov tajnik Gajšek celo skupščino, da je njegova organizacija delila podpore po pravilniku? V okrožnici, ki je pisana na celi polji, grozi med drugim s. Pevcu, da ga bo tožil. To nevhlešno delo mu bo prihranjeno, ker je so-drug Pevce že 11. aprila 1927 poslal ovadbo državnemu pravdnistvu v Celju, in to takrat, ko je bilo bolj nevarno kakor je danes, ker je bila Slovenska ljudska stranka na vladi. Ovadbo je naredil na podlagi pismenih lastno-ročno podpisanih izjav posameznih članov, ki so prejeli mali podpore po par Din, v Del. zbornico so pa poslali klerikalci potrdila, da so izplačali 3 do 4 krat več, kakor je dotičnik res prejel. Pozneje so delavce učili, da naj lažejo, da so vse dobili. Vse to se bo razčistilo pred sodiščem. — Omeniti še moram, da so pri vsem tem klerikalci še vseeno bolj pošteni kakor socialpatrioti. Unija slovenskih rudarjev v Zagorju ob Savi je namreč poslala Del. zbornici potrdilo, da je bila nekemu članu izplačana za mesec december 1926 brezposelna podpora. Dotičnik je pa pripravljen pred sodiščem in pod prisego potrditi, da ni prejel »niti vinarja v letu 1926«, niti se ni nikamor podpisal, iz česar sledi, da je tudi njegov podpis ponarejen. Čobal je pa povedal v Velenju so-dr. Pevcu, naj se v to ne vtika, češ »da je nevarno zanj«, če ne bo mogel pred sodiščem točno dokazati. Našim in vsem poštenim so-drugom pa kličemo: Ne klonite glave. Po vseh krajih izvedite zbirke za tiskovni sklad »Napreja«, ki se edini upa pisati proti korupciji, »čeprav je nevarno«.

Miroslav Pevce.

Dobrava pri Bledu. Iz našega dobriškega kota že dolgo časa ni ničesar čitati v javnosti. Mislilo bi se skoraj, da nas sploh ni več ali pa da se nam prav dobro godi. Vendar pa temu ni tako. Delavstvo, zaposleno pri tukajšnji elektrodni tovarni Kranjske industrijske družbe je v zadnjih dveh letih preživelo precej bridkih izkušenj. Pred dobrimi par leti je podjetje zaposlovalo še do 370 delavcev. Normalna produkcija je znašala takrat povprečno mesečno 65 vagonov izdelkov. Nekaj mesecev je dosegala tudi nad 70 vagonov. V zadnjih letih je pa proizvodnja padala tako, da se sedaj producira povprečno 35 do 36 vagonov mesečno. S padanjem proizvodnje

so sledile večkratne redukcije delavstva, tako da je bilo postavljenih na cesto nad eno tretjino delavcev. Kakor je bilo od strani podjetja informirano delavstvo, je elektrodna tovarna z normalno produkcijo preživljala okrog 100 delavcev železne industrije na Savi, kar se je zdelo skoraj neverjetno. Stanovanjska mizerija na Dobravi se v zadnjih letih kljub redukciji nikakor ni zmanjšala. S produkcijo pred par leti je novo podjetje navzlic veliki stanovanjski mizeriji le malo gradilo in še to večinoma le provizorna stanovanja, ki nikakor ne odgovarjajo zdravstvenim potrebam. Večina delavcev je naseljenih izven Dobrave. Nekateri imajo 1 do 2 uri pešpota do tovarne in mnogi so tudi skoraj brez stanovanja. Prehajajoča kriza v elektrodni industriji pa še izdaleka ni okrnila akcijskega kapitala, temveč je vse to breme padlo na delavstvo. Uvoz surovin za izdelavo elektrod se v zadnjih mesecih zopet večja, na drugi strani pa se grozi delavstvu z redukcijo in znižanjem plač. Pretekli teden je podjetje objavilo sledeči

Razglas!

Vsled oslabelega dela smo nekaterim delavcem v visoki starosti malenkostno skrajšali zaslužek. Zvedeli smo, da je vsled tega nastala propaganda, naperjena proti tovarni. Opozorjamo, da bomo dotičnim delavcem kratkoma odpovedali, ako ta propaganda takoj ne odneha. — Kranjska industrijska družba. Elektrodna tovarna Dobrava. Ravnateljstvo: Becker.

Ugotavljamo, da navedeni razglas bije delavstvu naravnost v oči. Obratnemu zaupniškemu zboru in organizaciji jemlje vsako delovanje in jih na ta način izloča kot brezpravni in nepotrebni organ pri raznih zastopstvih delavstva. Proti zakonu o zaščiti delavstva je z razglasom zabranjena od strani podjetja tudi vsaka strokovna in gospodarska obramba delavstva za obdržanje njegovih pravic. Odklanjajo se razne intervencije. Veljavne pogodbe o delavskih medzad se omalovažujejo itd. Pri-pomniti je treba, da je bila elektrodna tovarna zgrajena med vojno. Znano pa je, da je vsako novodograjeno podjetje najmanj 10 let prosto raznih davkov. Zato zahtevamo, da slične šikane takoj prenehajo. Sicer bo delavstvo našlo druga pot. K stvari se še povrnemo. Iz-ven organizacije stoječemu delavstvu pa kličemo: V organizacijo! V organizaciji je naša izobrazba, v zavednosti je naša moč. V Delu so naši uspehi.

— **Zgornja Bistrica.** Postavili smo pri gostilni gospe A. Verhovškove dve majski drevesi razsvetljeni z električnimi žarnicami. Okinčale so nam jih žene naših delavcev. Zbrali smo se ob pol 10, uri pri mlajih. Z našo novo ustanovljeno delavsko godbo na čelu smo odšli v Slovensko Bistrico. Uvod v obliki piramide so tvorili kole-sarji z rdeče okrašenimi kolesi, za njimi je korakalo okrog 70 proletarcev. V gostilni g. Sorčnika je bil ob 10, uri shod, na katerem nam je so-drug Oprauš iskreno razložil pomen našega praznika 1. maja. Delavstvu je poklical v spomin besede našega velikega učitelja K. Marksa. Oglasil se je tudi neki somišljenik kovinar z Jesenic, ki se je čudil, da zna naše delavstvo tako nastopiti. V kratkem je pojasnil tamkajšnji teror proti delavstvu. Po shodu

smo šli skupno nazaj v Zg. Bistrico, kjer smo imeli popoldne vrtno veselico s prav dobrim obiskom. Zahvaljujemo se so-drugu Opraušu za njegov poučen govor, ženam naših delavcev, ki so toliko žrtvovali za okrašenje majskih dreves in godbi, ki je pridno igrala do pozne noči. Tudi to je našim nasprotnikom dokaz, da se Zg. Bistriško delavstvo zaveda svojega stanu in dolžnosti.

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz dne 7. maja t. l.	Din 14.253.20
K. Kisovec, Ljubljana	20.—
Anton Thaler, Javornik	5.—
Anton Žnidar, Javornik	5.—
Fr. Vrtačnik, Mežica	4.—
Fr. Trebovc, Mežica	5.—
Iv. Sekavčnik, Mežica	10.—
Neimenovan, Mežica	5.—
Joh. Kotnik, Dekmarca	2.—
Aleks Peklar, Zidanmost	5.—
Martin Šumer, Griže	15.—
Ivan Grabner, Črna	4.—
Simon Lesjak, Črna	5.—
Alojz Rotter, Črna	5.—
Jernej Krk, Črna	10.—

Skupaj Din 14.353.20

Pregled organizacij, ki so obračunale za mesec februar izide v prihodnji številki »Napreja«. Zaradi znanih zaprek pri tisku, izhajal zadnje čase tabela z veliko zamudo, vendar pa ni prav, če nekatere organizacije še niso obračunale za marec, da bi morala zdaj v maju centrala že dobiti obračun za april.

Obračunajte za »Majski spis« takoj!

Zamudniki pošljite naročnino za tekoči mesec takoj.

Zaveden član ne sme biti svoji stranki ničesar dolžan, razen če je sporočil organizaciji tehtne vzroke, ki njegov dolg opravičujejo.

13. maja 1927 — 2400 izvodov.

Popravila vseh sistemov pisarniških strojev mehanik
IVAN LEGAT, Maribor
Vetrinjska ul. 30. — Tel. interurb. 434.

Bolni živci!

Kolikor dni je v letu, toliko je postaj trpljenja za nervoznega, kajti slabi izčrpani živci zagrenijo življenje in povzročajo zelo številne bolezni. Zbadanje, omotica, strah, glavobol, brnenje po ušesih, trepetanje oči, težave pri prebavljanju, pomanjkanje spanja, potenje, zbadanje v mišicah, nesposobnost za delo in mnogo pojav so posledice izčrpanih bolnih živcev.

Kako se rešimo te nesreče?

S pravim KOLA-LECITHIN, ki je za človeštvo vir dobrote. Pospešuje na čudežen način funkcije telesa, krepi hrbtnični mozek, možgane, mišice in ude ter daje moč in veselje do življenja.

V boju za zdrave živce

napravi pravi KOLA-LECITHIN mnogo-krat čudeže, vodi bistvene hranilne snovi do skrajnih točk proizvodne krvi, poživlja in ohrani mladost in svežost.

Sicer se pa zamorete sami prepričati, da se Vam nič neresnišnega ne obljubi, ker v naslednjih dveh tednih pošljem vsakemu kdor mi piše popolnoma brezplačno in franko majhno škatljo KOLA-LECITHIN in knjigo nekega zdravnika z mnogostransko dolgo preizkušnjo, ki se je sam boril s to boleznijo.

Sporočite mi takoj Vaš natančen naslov, nakar Vam obljubljeno pošljem takoj popolnoma brezplačno.

Založba: E. Pasternack, Berlin S. O.

Michaelkirchplatz 13, Abt. 318.

Najceneje nakupite
izgotovljene moške obleke od
Din 400.— naprej.

Obleke za dečke po izredno nizki ceni, kakor tudi spomladansko volneno blago, šifon in kontenino, kambrike in vse manufakturno blago, moško in žensko perilo itd. pri

M. BENEDIK, Ljubljana,
Kette-Murnova c. 8 (prejšnja Martinova c.)
Obleke po meri.

POZOR!

Kdor hoče dobro dalmatinsko kapljico, originalni viški opolo, belo, in specialno rožico po Din 12, čez ulico po Din 11, črno specialno Din 10, čez ulico Din 9, ta naj obišče dalmatinsko klet v Ljubljani, Dunajska cesta 9, dvorišče, ter tudi v gostilni »Zlatorog« v Gosposki ulici št. 3. Za gostilničarje iz zaloge jako zmerno cene. Zahtevajte oferte in vzorce. — Se priporočata:

Brata Ložić.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna vraznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri trdkli

Josip Petelinc,
Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najnižje cene! Na veliko in malo.

NOVO!
Nova manufakturna in modna trgovina
„PRI GOLOBU“, Celje
(Narodni dom)

Vam nudi svojo bogato zalogo tu- in inozemskega blaga po konkurenčnih cenah. Fabriško platno od Din 6.50 naprej. Belo platno od Din 8.— naprej. Platno za rjuhe od Din 25.— naprej. Oksfort za srajce od Din 10.— naprej. Blago za moške obleke od Din 60.— naprej. Druk od Din 10.— naprej. Močna hlačevina dvojna širina Din 30.—. Ševijot v raznih barvah, dvojna širina od Din 35.— naprej. Volneno blago v vseh barvah, dvojna širina od Din 48.— naprej. Močne ženske nogavice od Din 15.— naprej. Močne moške nogavice od Din 9.50 naprej. Srajce za moške od Din 31.— naprej. Spodnje hlače od 20.— naprej. Pavolnasti krepki za ženske obleke od Din 12.— naprej.

Velika izbira svilenih robcev, nogavic, naglavih robcev, brisač, odelj, potrebščine za šivilje in krojače. Lastna izdelava delavskega perila. Stranke iz dežele in delavci dobijo poseben popust. Strankam pa, ki trgovine osebno obiskati ne morejo, se jim na željo pošljejo vzorci.

Se priporoča **J. KORBAR, Ljubljana-Šiška.**

Štavnbeni pleskar in ličar, Dunajska cesta 9
Sobo- in črkoslikar, Večna pot 82.

Vsa naročila se sprejemajo na Dunajski c. 9.

Tvornica dežnikov in solnčnikov

L. MIKUŠ, Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

Čitajte in razširjajte »Naprej«!

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6, reg. zadr. z om. zav.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.

Tiskarna „Slovenija“, družba z o. z., Ljubljana, Wolfova ul. 1

Izdeluje časopise, brošure, knjige, tabele, delnice, note, razglednice, plakate, pisma, račune, trg. in uradne kuverte, vizitke, koledarje itd. Strojno numeriranje. Rotacija.

Izdajateljica in odgovorna urednica: IZA PRIJATELJEVA (v imenu Izvr. odbora JSDS in KDZ). — Za tiskarno »Slovenija«: Alojzij Höfler v Ljubljani.